

ခုန်အဲန်ယုန်-ကညီဒီကလုန်စာဖိန်ကရ၊
ကိုသုလ္လဆုန်ချမစာဝဲကျိ
ဆုန်ချဒီး မစာဝဲ သနု
February 2013

Kawthoolei Department of Health and Welfare

KDHW KAWTHOOLEI DEPARTMENT OF HEALTH AND WELFARE

PO Box 189, Mae Sot, Tak 63110, Thailand •

Phone/Fax: (055) 536 147; • Mobile phone: 081 379 0280 / 0817854984 / 0801359232 •

Email: kdhwnetwork@gmail.com / ehkalushweoo@gmail.com / diamondsaw@hotmail.com •

ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ ကီၢ်သူလုၤဆူဉ်ချ့ဒီးတၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) ဝဲၤကျိၤ ဆူဉ်ချ့ဒီးတၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) သန့ February 2013

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ကီၢ်သူလုၤဆူဉ်ချ့ ဒီး တၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) ဝဲၤကျိၤအံၤ မ့ၢ်ဝဲၤကျိၤတခါလၢ အဘဉ် တၢ်ပာဆုၢ်အိၤလၢ ခွန်အဲဉ်ယုဉ် ကညီဒီကလုာ် စာဖိဉ်ကရၢ အစုဒုဉ်စုတီၤဖိလၢန့ၢ်လီၤ. ဝဲၤကျိၤအံၤ အိဉ်ဒီးမူဒါလၢ တၢ်မၤ ခိဉ်သ့ဉ်ခံမံၤလၢ အမ့ၢ်ဝဲၤကျိၤ တၢ်အိဉ် ဆူဉ်ချ့အတၢ်မၤ ဒီးကမ့ၢ် တၢ်ဘဉ်ဘိဉ် ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) တၢ်မၤတဖၣ် န့ၢ်လီၤ. ဝဲၤကျိၤအံၤ အမူအဒါ အိဉ်ဝဲၤလၢ ပုၤကိးဂၤ လၢအအိဉ် ဆိးလၢ ကီၢ် သူလုၤပူၤတဖၣ် အနီၢ်ခိဒီး သးခိဉ်န့ၢ် ခံမံၤလၢ အတၢ်အိဉ်ဆူဉ်ချ့ ကဂ့ၤလၢပဲၤ ဒီးအတၢ် အိဉ်မူကဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီအဂီၢ် န့ၢ်လီၤ. ကီၢ်သူလုၤဆူဉ်ချ့ဒီး တၢ်ဘဉ်ဘိဉ် ဘဉ်ညီသန့အံၤ ဘဉ်တၢ်ကွဲး ဒုးအိဉ်ထီဉ် ဒ်မုၢ်မဆါ တနံၤအံၤထံၤဂူၢ်ကီၢ်သဲး ဒီးခိဉ်ဃၢၤတၢ်အိဉ်သး အတၢ်ဆိတလဲတဖၣ်အဖိခိဉ် ဒ်သိး တၢ်ကဟံးထီဉ်ဖိဉ်ထီဉ် ဒီးတၢ်ဒုးလိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤ ဖဲတၢ်ဆိတလဲခါဆၢကတီၢ် တုၤဃီၤဆူ တၢ်ဟံးဖိဉ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ဆူဉ်ချ့ဒီး တၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) သန့အိဉ်ပဲၤ အဂ့ၤအဂၤတဖၣ်တစုန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ပညိဉ်ကွၢ်ဖိဉ်ခိဉ်သ့ဉ် (Main Aim)

ဂံၢ်ခိဉ်ထံးတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်အိဉ်ဆူဉ်ချ့အတၢ်မၤလၢ အဟံးန့ၢ်ခိဉ်တဃာ်လၢကမ့ၢ်ကျိၤ လၢအမ့ၢ် တၢ်အိဉ်ဆူဉ်ချ့ ချ့ လၢပုၤ ကိးဂၤအဂီၢ် တကတီၢ်ဃီ ဒ်အလီၢ်အိဉ်ဝဲဒီး တၢ်မၤအိၤသ့ဝဲညီဝဲအဖိခိဉ် တၢ်ကမၤ ဆူဉ်ချ့တၢ်အံးကွၢ်ထွဲ အပတီၢ်ခံ အတၢ်မၤ, ဒီး တၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) အဂီၢ် လီၤဆိဒုဉ်တၢ် လၢ မိၢ် ဒီး ဖိဒ်ဖိသုဉ်, မ့ၢ်တုၢ်ပုၤတီၤ ဃုဉ်ဒီး ပုၤဘဉ်က့ဘဉ်ကွၢ် တဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ် မ့ၢ်ဝဲၤကျိၤအတၢ်ပညိဉ် ကွၢ်ဖိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်န့ၢ်လီၤ.

သန့လၢ အပဉ်ဃုဉ်ပဉ်ဂီၢ်တဖၣ်

- သန့အံၤအိဉ်ပဲၤဖျါအသးလၢအခိဉ်တီဖိ ယဲၢ်ခါ ဒ်အမ့ၢ်-
- ၁။ ဆူဉ်ချ့သန့ (Health Policy)
  - ၂။ တၢ်ဘဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ညီသန့ (တၢ်အိဉ်ကုၤအိဉ်ပဲၤ) (Welfare Policy)
  - ၃။ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ (Relief Policy)
  - ၄။ တၢ်ဂုၢ်ထီဉ်ပသီထီဉ်သန့ (Development Policy) ဒီး
  - ၅။ တၢ်မၤသကိးတၢ်သန့ (Partnership Policy) တဖၣ်လီၤ.

၁။ ဆိုင်ခွဲသန့် (Health Policy)

၁:၁ ဆိုင်ခွဲခွဲယာ်။ (Health Right)

တၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ခွဲ မ့ၢ်ဝဲတၢ်အခွဲအယာ်တမံၤလၢပုၤတံးဒံးကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်တလီၤ နီၤဖး တၢ်အခွဲအဆၢလၢ ကလုာ်ခွၢ်, သးနံၣ်ဒိၣ်ဆံး, မုၢ်ခွါ, ဖံးဘုၣ်အလွဲၢ်, တၢ်ဘျုးတၢ်ဘၢ, တၢ်စုၢ်တၢ်န့ၣ်, ထံၣ်ဂီၢ်သဲး တၢ်ဟံးသး လီၤဆီတအိုင် ဘၣ်လီၤ.

၁:၂ တၢ်ဟ့ၣ်ဖိဟ့ၣ်ကမီၤ။ (Empowerment)

ဒ်သိးဆိုင်ခွဲတၢ်ခွဲတၢ်ယာ်အံၤ ကတုၤဆူဖုၤသဝီဖိ ထံကီၢ် ကမ္ဘာ်အသိးအကျါ ဒီးအဝဲသ့ၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆိုင်ခွဲ တၢ်သုၣ်မုၢ် သးမုၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဟ့ၣ်ဆိုင်ခွဲတၢ်သ့ၣ်ညါ နၢ်ပၢၤဆူကမ္ဘာ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကအိုင်ဒီး တၢ်ဖိ တၢ်ကမီၤ ဒီးဟံးထီၣ်မူဒါလၢ နီၤတဂၤ တၢ်ဆိုင်ဆိုင် ဆိုင်ခွဲ န့ၣ်လီၤ.

၁:၃ ဆိုင်ခွဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤ တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်။ (Health Promotion)

ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ခွဲတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ ကမ့ၢ်ဝဲ ဆိုင်ခွဲ တၢ် သး တၢ်ကျဲၤလၢ တၢ်ကဟ့ၣ်နီၢ်ဂံၢ်တၢ် (တၢ်ကွၢ်မဲာ်မၤဆိ) လၢတၢ်ကမၤအိၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်(လိာ်ဘၣ်အဖိခိၣ်) တၢ်ဃုထီၣ်အဖိခိၣ် ဒီး တၢ်မၤအိၤသ့ၣ် ညီဝဲအဖိခိၣ် (တၢ်ဆိုင်သးဟ့ၣ်သါအဖိခိၣ်) တၢ်ကခါထီၣ်သကိးဃီၤဆူ တီၤပတီၢ် တတီၤဘၣ်တတီၤကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

၁:၄ ဆိုင်ခွဲပိညါ။ (Medical Education)

ဒ်သိးကမ္ဘာ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆိုင်ခွဲတၢ်ကဟ့ၣ်ကယာ် တၢ်အံး ထွဲ ကွၢ် ထွဲအပတီၢ်လၢအထီၣ်ဘးကသ့ဝဲအဂီၢ် ဆိုင်ခွဲပိညါ တၢ်မၤလိ တဖၣ် တၢ်ကသးကျဲၤမၤအိၤလၢ အပတီၢ် အပတီၢ်လီၤ.

၁:၅ တၢ်ပၤအံၤဒီးတၢ်ဒီးသဒၢတၢ်ဆူတၢ်ဆါ (Disease Control and Prevention)

ဒ်သိးဖိဆံးတဖၣ် ကပုၤဖျဲးဒီးဖိသ့ၣ်ခါတၢ်ဆါတဖၣ် (Childhood Diseases) (သမူးဖိ, ဒုၣ်ဘိး, ကွၢ်မဲာ်မၤဖိ, တၢ်ထီၣ်ထါ, တၢ်ကူးဖးထီၣ် ဒီး ဒံးဖိသ့ၣ်ရံၤယါ) ခုၣ်အ့ၣ်တံၢ်, ဖိလံအိုင်, တၢ်ပသိၣ်ဆါ တၢ်ဆါတဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ကမၤအိၤဒီးသဒၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢဖိသ့ၣ်ယံၢ်နီၣ်ဒီးဆူဖိလၢ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးသဒၢတၢ်ဆါ အတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဆါသ့ၣ်ညါမဲာ်ဘီၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ကထာန့ၣ်ဆိကမိၣ် ဃုာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ ကပၤအံၤဒီး ဒီးသဒၢတၢ်ဘၣ်ကုၢ်ဘၣ်ကံာ်တၢ်ဆါဒ်အမ့ၢ် တၢ်ညှိၣ်ဂီၢ်, တၢ်ပသိၣ်ဆါ, အ့ၣ်(ချဲ) အဲၣ်ဝံၣ် (HIV), တၢ်ဆါသ့ၣ်ညါမဲာ်ဘီၣ် ဒီးအဂုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကသးကျဲၤဟံးလီၤအိၤလီၤ.

၁:၆ ကိုတၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင် (School Health)

တၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ခွဲလၢဖိသ့ၣ်ဒီးသးစၢ်အိုင်ကိုသးနံၣ်ဂီၢ် ကိုဆိုင်ဆိုင် တၢ် တံာ်ကျဲၤလၢအပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်မၤပဲၤထီၣ် တၢ်ဆိုင် န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘၢ, နီၤတဂၤတၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင်ခွဲ, ခိၣ်ဃၢတၢ်ကဆူကဆူ, ကသံၣ်ဒီးသဒၢ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ တဖၣ် တၢ်ကဟံး လီၤသးကျဲၤအိၤလၢကိုတဖၣ် လၢတၢ်ဖိၣ်လိာ်စုမၤသကိးဒီး ကီၢ်သူလုၤ ကုၢ်သ့ဆဲးလၤ ဝဲၤကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

၁:၇ ချီဖိထာဖိတၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင် (Family Health)

မၤဒီးဝဲၤကပၤလၢာ် ကဘၣ်ပၣ်ဃုၤမၤထွဲသကိးတၢ်လၢ ချီဖိထာဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကုၢ်ဟ့ၣ်ဖးဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လၢ ချီဖိထာဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဂီၢ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဒ် ထံကီၢ်ပဒိၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢသဲးခိၣ်သ့ၣ် အသိး န့ၣ်လီၤ. ထဲဒၣ် ဆိုင်ခွဲပုၤသးကျဲၤတၢ် (Health Providers/ Workers) လၢအိၣ်ဒီး လံာ်ပျဲ (Licensure) တဖၣ်ခိၣ် ဟ့ၣ်ဝဲ ချီဖိထာဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ပာဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁:၈ ဆိုင်ခွဲလၢ မ့ၢ်တုၢ်ပုၤတီၤ ဒီးပုၤဘၣ်ကုၢ်ဘၣ်ကွဲၣ် (Elderly and Disabled Person Health)

ဒ်သိးပုၤမ့ၢ်တုၢ် ပုၤတီၤဒီးပုၤဘၣ်ကုၢ်ဘၣ်ကွဲၣ်တဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆိုင်ခွဲတၢ်မၤပုၤအါထီၣ် Supplement ဒ်အကြာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဟံး လီၤဆိုင်ခွဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, အဒိ-တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ ပုၤမ့ၢ်တုၢ်ပုၤတီၤဟံၣ် (Nursing Home), တၢ်အံးထွဲ ကွၢ်ထွဲတၢ်ဆါ ယံာ်ထာဟံၣ် (Long Term Care) တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

၁:၉ သးခိၣ်န့ၢ်တၢ်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုင် (Mental Health)

ဒ်သိးပုၤဆါလၢအမ့ၢ် သးခိၣ်န့ၢ်တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးတဖၣ် ကဒီး န့ၢ်ဘၣ်ဆိုင်ခွဲ တၢ်ကဟ့ၣ်ကယာ်တပတီၢ်ဃီၤ ဒီးနီၢ်ခိၣ်ပုၤဘၣ်ဆူ ဘၣ်ဆါ တဖၣ်ကသ့အဂီၢ် ဆိုင်ခွဲ တၢ်မၤလီၤလီၤဆီဆီ လၢ သးခိၣ်န့ၢ်ပုၤဆါတဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ကသးကျဲၤဟံးလီၤအိၤလီၤ.

၁:၁၀ တၢ်ကတီၤပၤဆၢကသံၣ်ကသီ (Drug Administration)။

ကသံၣ်ကသီလၢ တၢ်စူးကါအီၤတဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲအဂံၢ်လၢပဲၤ, အပတီၢ်ထီၣ်ဘး ဒီး ကပူၤဖျဲးဒီး တၢ်ဘၣ် ယိၣ်အဂီၢ် တၢ်ကပၤဘၣ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲအီၤ လၢဝဲၤ ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထူးထီၣ်ဟံးပနီၣ် ကသံၣ်လၢဘၣ်တၢ်ပၤဘၣ် (controlled drugs) လၢထဲဒၣ် ဆူၣ်ချ့ပုၤသးကျဲတၢ် (Health Providers/ Workers) လၢအဒီးန့ၢ်လံာ်ပျဲ (Licensure) တဖၣ် အတၢ်န့ၣ်လီၤလၢ တၢ်ကဟ့ၣ်လီၤဆူ ပုၤဆါအအိၣ် န့ၣ်လီၤ.

၁:၁၁ သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲကသံၣ်ဖီၣ် (Traditional Medicine)။

သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲကသံၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒီးတၢ်ဖံးတၢ် မၤ တဖၣ် တၢ်ကဆိၣ်ထွဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါမၤထီၣ်အပတီၢ် ဒီးပၤဘၣ်အီၤ န့ၣ်လီၤ.

၁:၁၂ ဆူၣ်ချ့တၢ်ပၤဆၢန့ၣ်ကျဲ (Medical Ethics)။

ဆူၣ်ချ့တၢ်ပၤဆၢန့ၣ်ကျဲလၢအ လီၤပလီၢ် ဒီးထံကီၢ်တဖၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဟံးပနီၣ် (international medical ethic) တၢ်ကဟံးလီၤ လၢဆူၣ်ချ့ပုၤသးကျဲမၤတၢ် (health providers) ဒီးဆူၣ်ချ့တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ် (health institutions) ကမၤထွဲအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁:၁၃ ဆူၣ်ချ့ကရၢသဘျတဖၣ် (Private Health Institutions)။

ဒ်သိးတၢ်ဘျဲတၢ်ဘါကရၢတဖၣ်, ကရၢသဘျတဖၣ်ဒီး, ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ကရၢ တဖၣ် လၢကဟံးသ့ၣ်ထီၣ် ပုၤအကစၢ် (ပုၤတဂၤ) တၢ်ဆါဟံးတဖၣ် (မ့) တၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်ဟံးတဖၣ် (မ့) ကမၤဆူၣ်ချ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ တဖၣ် ကဖိးမံလိာ်သးဒီး ဆူၣ်ချ့မၤစၢၤ သန့အဂီၢ် တၢ်က ကတဲၤကတီၤကွဲးဟံးလီၤ တၢ်မၤတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.

၁:၁၄ တၢ်ဃုကျိၣ်စုတၢ်မၤစၢၤ (Funding)။

ဒ်သိးဆူၣ်ချ့တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲတဖၣ် အတက့ၢ်ကလဲၢ်ထီၣ် ဒီးအပတီၢ်ကထီထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဃုမၤန့ၢ်အါထီၣ် ကျိၣ်စုတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် ကွဲၢ်ကွဲၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁:၁၅ ဆူၣ်ချ့တၢ်ဘျာသဲးဒီး တၢ်မၤဖျါထီၣ်တၢ်ဘျာသဲး (Laws and By-laws)။

တၢ်ဘျာသဲးဒီး တၢ်မၤ ဖျါ ထီၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဘျာသဲးလၢအဘၣ်ထွဲဒီးဆူၣ်ချ့တၢ်မၤတဖၣ် တၢ်ကဟံးလီၤအီၤဒ် အလီၢ်အိၣ် အသိးလီၤ.

၂။ တၢ်ဘၣ်ဘိၣ်ဘၣ်ညီ (တၢ်အိၣ်ကုၤအိၣ်ပဲၤ) သန့ (Welfare Policy)

၂:၁ တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲလၢ ပုၤမ့ၢ်တုၢ်ပုၤတီၤ, ဒီးပုၤဘၣ်ကုၤဘၣ်ကွဲၣ် ဒီး ပုၤလီၤဒုလီၤတီၤတဖၣ် (Seniors, Disabled and Vulnerable Persons Policy)။

ဒ်သိးပုၤမ့ၢ်တုၢ်ပုၤတီၤ, ဒီးပုၤဘၣ်ကုၤဘၣ်ကွဲၣ်ဒီး ပုၤလီၤဒုလီၤတီၤတဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဟံးလီၤ တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲ တဖၣ်စုၣ်စုၣ် ဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

၂:၂ မိၢ်ဒၢ, ဖိဆံး ဒီးဖိသၣ် (Pregnant Women, Infants and Children)။

တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲလီၤဆီဆီ လၢမိၢ်ဒၢ, ဖိဆံး ဒီးဖိသၣ်တဖၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါ, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ ဆူၣ်ချ့တၢ်သး ထူပၢ်, တၢ်ဒၢဖိဒီးတၢ်ကွၢ် ဒိၣ်ထီၣ်ဖိ လၢ အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ် တၢ်ကသးကျဲၤ ဟံးပနီၣ်န့ၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

၂:၃ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် (Internally Displaced Persons)။

တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဃု တၢ်မၤစၢၤ, တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီ, တၢ်သးကျဲၤ ကွၢ်ထွဲတၢ် အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့, တၢ်သးကျဲၤ ကွၢ်ထွဲ တၢ် အိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲကဆုကဆီလၢအဂုၤလၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့အဂီၢ် ဃုာ်ဒီး ထံကီၢ် တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဒီးတၢ်မၤထီၣ်ဒါပုၤဂုၤဝီခွဲးယၢ် တၢ်ကစီၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘိးဘၣ်ရဲၣ်လီၤအီၤ လၢကမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ လၢထံလီၢ် ကီၢ်ပူၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃။ တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤသန့ (Relief Policy)

၃:၁ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ (Emergency Relief Program)။

ခိဖျိလၢန့ဆၢၣ်တၢ်မၤစၢၤဟးဂီၤ အပိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတၢ်မၤစၢၤတရီၤတပါအပိမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်ကျဲၤဝဲၤကွၢ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤဖးဒိၣ် အတၢ်မၤစၢၤတရီၤတပါအပိ မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤ အဂၤတမံၤ လၢလၢ် အပိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမုၢ်တဖၣ် လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ် တၢ်ယုၢ်မ့ၢ် ဟးဖျိးမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ အဂီၢ် တၢ်ကသုးကျဲၤပၤလီၤတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

၃:၂ နီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ တၢ်ဆၢတၢ်တၢ်ဆၢကကဒါက့ၤ, တၢ်ဆီလီၤက့ၤလီၢ်ကျဲၤ ဒီး တၢ်ဒုးယၢ်ယုၢ်က့ၤသး (Voluntary Repatriation, Resettlement and Reintegration Program)။

(က) ထံဖိကီၢ်ဖိလၢယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအိၣ်တမ့ၢ်လၢ ကီၢ်ခံၣ်ဘၣ်တဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်တနံၤ ဖဲတၢ်သုးတၢ်ကျဲၤအိၣ်ထီၣ်လၢ ကဘၣ်က့ၤကဒါက့ၤအူအိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲၤန့ၣ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢ အပဲၤဒီးသုးသ့ၣ်လၢကပီၤ, ကဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်ဆၢတၢ်, တအိၣ်ဒီးတၢ်နီၤဖး တၢ်ဒူၣ် တၢ်ဆၢလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ထံသိးတုၤသိး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်က့ၤဒူသဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(ခ) တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တဖၣ် တသ့ဖဲအသ့ ကမ့ၢ်ဝဲအဆံးအစ့ၤကတၢ် ဒီးကမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ပူၤဖျိးအဂီၢ် တၢ်ကသုးကျဲၤပၤလီၤအီၤဒီး မၤထွဲတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

၄။ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်သန့ (Development Policy)

၄:၁ ပုၤတၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအတၢ်အိၣ်မူတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ (Community Rehabilitation Program)။

လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤဒူသဝီ ဒီးပုၤတၢ်တၢ်အိၣ်မူအူညါအဂီၢ် တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤဒ်အမ့ၢ် ပုၤတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဘၣ်ထီၣ်က့ၢ်ဂီၤတဖၣ်, တၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်ဝဲစိၣ်တီၣ်ဆၢ, တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်, ဒူသဝီထီၣ်နီၢ်ကစၢ်ကဆဲးကဆီ တဖၣ်တၢ်က သုးကျဲၤမၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

၄:၂ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ကျဲၤသန့။ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ် ကဘၣ်ဆီလီၤအသးလၢ ကျဲၤသန့ သၢမံၤ ဒ်အမ့ၢ်-

- ၁။ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ ကမ့ၢ်ဝဲ လီၢ်ကဝီၤဒူဖိသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်,
- ၂။ လီၢ်ကဝီၤဒူဖိသဝီဖိဒၣ်ဝဲ ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤတၢ်လိၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤ,
- ၃။ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤလၢတူၢ်ယံၣ်ခိၣ်ကျဲၤလၢစိၣ်အူညါတဖၣ်အဂီၢ်, လၢတအိၣ်ဒီး တၢ်မၤ ဟးဂီၤ တၢ်န့ၢ်သါ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤဒီး
- ၄။ ကညီတၢ်ပူၤတၢ်အိၣ်မူအတီၤပတီၢ်ကထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် သ့ၣ်တဖၣ် လၢပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်, ဒ်သိးကအိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်အကံၢ်အစိးဒီး တၢ်သးန့ၣ် လၢကန့ၢ်လီၤပၤဖျိၣ် မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ် တၢ်မၤအဂီၢ်ခိဖျိဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးဆၢတၢ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

၅။ တၢ်မၤသကိးတၢ်သန့ (Partnership Policy)

ဒ်သိး တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်, တၢ်တတီတလီၤဒီး တၢ်တတုၤသိးထံသိး သ့ၣ်တဖၣ် ကလီၤမၢ်အဂီၢ် ပဲ (ဆူၣ်ချ့မၤ စၢၤ) တၢ်ကရၢကရီအံၤအိးပိထီၣ် ကျဲၤလၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးကရၢကရၢ လၢအိၣ်ဖဲလၢ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဂ့ၤ ကီၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤလၢ ကဖဲမၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒ်သိးပကတုၤယီ ဆူပတၢ်ပညိၣ် ဖိတၢ်ချ့ချ့အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကရၢကရၢ ကိးဖုဒဲးလၢ သးအိၣ်ဖဲဒီး မၤသကိးတၢ်လၢ အဘၣ်သး ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ သန့ၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ် ပသီထီၣ်တၢ်မၤသန့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤဂ့ၢ်ဝီဒီးဆူၣ်ချ့ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤခဲလၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ကဘၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဘျါလၢ အိၣ်ကွဲးပၤလီၤ သးလၢလၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ် န့ၣ်လီၤ.

၅:၁ တပ်သားလားကားလိပ်ထိပ်ဖေးထိပ်တပ်မအင်္ဂါ

ပုတဖုတကရမ္မာဂ္ဂ၊ တပ်ကရကရိတခါခါမ္မာဂ္ဂ၊ လာအသးအိပ်မသကိးတပ်လာတပ်အိပ်ဆူင် အိပ်ချတပ်မ၊ တပ်ဂု၊ ထိပ်ပသီထိပ် တပ်မ၊ ပုဂ္ဂါဝိတပ်မ၊ ဧး ဂုဂါအူတပ်မ၊ မ္မာဂ္ဂ၊ နှင် ကဘင်နီဟုင်လိပ်သး တပ်ကရ၊ ကရိတဖုဒီးတဖု အတပ်ထိပ် တပ်ကွမ်တဖု န်သိးကဒုးဆူင်ထိပ် တပ်ဖဲးတပ်မ၊ ဧး အဂ၊ တမံ၊ တပ်ဖဲးတပ်မ၊ ခဲလပ် ကဘင်ဘျူးဝဲ လိလိဆူ ပုလီတီလီဒု၊ ပုတူဘင် တပ်ဒီးပုလ၊ တပ်ကွမ်တဖု သုင်တဖု အင်္ဂါနှင်လီ၊ တပ်ကရကရိလ၊ အမသကိး တပ်ကိးဖုဒဲး ကဘင်ဟင်ကဲဝဲ တပ်ကရကရိ အဂ၊ သုင်တဖု အတပ်ဖဲးတပ်မ၊ အလုအပူ၊ တဖုဒီး တပ်ကဘင် ဟင်လုဟင်ပူ၊ ဒီး တပ်ကဘင် သုင်ညါဟင်ကဲစုင် ကိးဝဲ တပ်ကရ၊ ကရိ တဖုဒီးတဖုအတပ်သုတပ်ဘင်ဒီး အတပ်အိပ်ယ၊ လ၊ အလီဆီလိပ်သးလ၊ ဟဲစိန်နဲဝဲ လ၊ တပ်ဟင်ဖိပ်မသကိးဒီး တပ်ဒီးသနု၊ လိပ်သး တဖုဒီး တဖုအဘင်စ၊ နှင်လီ၊

၅:၂ တပ်လုဟင်ပူတပ်ဟင်ခိပ်ဟင်ကဲလိပ်သးယံခိယံခိ

ဒ်သိးတပ်ကသုဟင်လုဟင်ပူ၊ ဟင်ခိပ်ဟင်ကဲဝဲတပ်လာအလီဆီလိပ်သးတဖု ကသုအင်္ဂါ တပ်ကဘင်ဒုးအိပ် ထိပ် ပျိတပ်မခိပ်သုင် တခါခါလ၊ တပ်ကရကရိလ၊ ဖဲးသကိးမသကိးတပ်တဖုအင်္ဂါ ဒ်သိးတပ်ကရ၊ ကရိလ၊ ဖဲးသကိးမသကိးတပ်သုင်တဖု ကနီ ဟုင်လိပ်သး အတပ်စုင် တပ်နဲဒီး တပ်ဖဲးတပ်မ၊ အလုအပူ၊ သုင်တဖု နှင်လီ၊ တပ်ကရကရိတဖုဘင်တဖု ကဘင်အိပ်ဒီး သးလ၊ ကမသကိးတပ် တမံယီလ၊ တပ်ဂု၊ အရဒိပ် တဖုအဖိခိပ်ယုင်ဒီး သးလ၊ ကမတပ်လ၊ မုင်ခါတပ်ထဲသိးတု၊ သိး၊ ဟင်ခိပ် ဟင်ကဲ တပ်ဟဲလီစ၊ ဖဲးဘုင်လီဆီ လိပ်သး တဖုဒ်သိး ပုဖိပ်ဖိယံဖိဒီးပုဂါစင်လ၊ ဘင်တပ်ကွမ် ဟင်ကွမ်အီ၊ သုင်တဖု ကဒီးနှင်ဘင် ဂံခိပ်ထံး ပုဟင်ခိပ်ခိပ်ဖိခွဲးယံဒီး ကနှင်နုင်လီ၊ မတပ်လ၊ အပုတဝ၊ တပ်ဂုထိပ် ပသီထိပ် အတပ်မပူ လ၊ အနိပ် ကစင်ဒဲဝဲ ကသု အင်္ဂါနှင်လီ၊

၅:၃ မတပ်ဖျိဖျိဖျိဖျိဒီးတပ်အုင်ကိဟံးမုဒါ

တပ်ကရကရိကိးဖုဒဲးလ၊ နုင်လီဟင်ဖိပ်မသကိးတပ်နှင် ကဘင်မုင်တပ်ကရကရိလ၊ ဟံးမုဟံးဒါမတပ်လ၊ ပုဖိပ်ဖိယံဖိ (မ) ပုလ၊ တူဘင် တပ်ဒုးတပ်ယ၊ အတပ်တဖု ဒီးတပ်ကရကရိသုင်တဖုအံ၊ ကဘင် ရှုစင်ကိးဒီးလိ ကဝိတပ်ကရကရိ တဖုယုင်ဒီး ကျိပ်စု ကစင်ဒီး ပဒိပ်ပပုင်သုင်တဖုနှင်လီ၊ တဘျီယီ တပ်ကရ၊ ကရိသုင်တဖုအံ၊ ဘင်မလီတပ်ဝဲ လ၊ တပ်မ၊ သကိးတပ်အပူအဝဲသုင်တဖု ဘင်ထွဲ လိပ်သးအသနု၊ ဖဲလဲင်၊ နဲလဲင်ဒီးအဝဲသုင်တဖုဟံးမုဟံးဒါလ၊ ထံဖိကိးဖိ ကမျာအင်္ဂါ (မ) ပုတဝ၊ အင်္ဂါ နဲလဲင်နှင်လီ၊ တပ်သုင် တဖုအံ၊ ဒ်သိးတပ်ကဟဲဆဲးတပ်ဘင်ဂံဂုင်ကသုအင်္ဂါနှင်လီ၊

၅:၄ တပ်ဖဲးတပ်မပူ တပ်ဟင်သးလဲလဲ

တပ်ဖဲးသကိးမသကိးလ၊ ဆာကတီဖုနှင် ပစံးလ၊ ကြားဝဲဘင် ဝဲဘင်ဆင် ပတပ်ဖဲးတပ်မလ၊ ပမအီ၊ ဘင်ယး ပုကညီ တပ်ဒီသုင် ဒ်သး တပ်မ၊ တပ်ဂုထိပ်ပသီထိပ်တပ်မ၊ ဂုဂါအူတပ် ဖဲးတပ်မ၊ ဆူင်ချတပ်ဖဲး တပ်မရဲင်ကျဲ၊ ခဲလပ်နှင် တူယံခိပ်ကျဲ၊ ဝဲလ၊ ပဟင်လီ၊ တပ်ဖဲးသကိးမသကိးတပ်လ၊ တပ်ဆာကတီ ယံခိပ်နှင်လီ၊ အယိ တပ်ကရကရိလ၊ ဖဲးသကိးမသကိးတပ်မ္မာဂ္ဂ၊ တပ်ကရကရိလ၊ သးအိပ် ကနီဟုင်လီ၊ ကျိပ်စု တပ်အိပ်ယ၊ တဖုမ္မာဂ္ဂ၊ တပ်ကရကရိလ၊ ဟုင်နီတု လံကျိပ်စု တပ်အိပ်ယ၊ သုင်တဖုမ္မာဂ္ဂ၊ နှင် ကဘင်ဟင်သး လဲလဲ ကွမ်ကွမ်ဒီး တသုဖဲအသုကဘင်ဟင်လီ၊ အတပ်ဖဲးသကိးမ၊ သကိး တပ်ရဲင်တပ်ကျဲလ၊ တပ်ဆာကတီယံ အဖိခိပ် နှင်လီ၊

KDHW KAWTHOOLEI DEPARTMENT OF HEALTH AND WELFARE

PO Box 189, Mae Sot, Tak 63110, Thailand •

Phone/Fax: (055) 536 147; • Mobile phone: 081 379 0280 / 0817854984 / 0801359232 •

Email: kdhwnetwork@gmail.com / ehkalushweoo@gmail.com / diamondsaw@hotmail.com •

Karen National Union Department of Health and Welfare Health and Welfare Policy February 2013

Preamble

The Department of Health and Welfare is a department under the administration of the Karen National Union (KNU). The department has two core responsibilities, namely, health care and welfare services. The department is responsible for the physical and mental well-being and the welfare of the people residing in Kawthoolei. The Kawthoolei health and welfare policy is prepared according to the current political environment and situation. The purpose is to plan and implement programs during the transitional period until the time of converging to existing health and welfare policy/policies.

Main Aim

Our main objective is to provide primary health care that is community based and is available to all, and, at the same time, to implement secondary health care programs and welfare programs especially for the mother and child, the elderly, and the disabled.

Included Policies

The policy incorporates five sub-policies, namely,

1. Health Policy
2. Welfare Policy
3. Relief Policy
4. Development Policy, and
5. Partnership Policy

1. Health Policy

1:1 – Health Care Right

Health care is a right to which everyone is entitled. There must be no discrimination against race, age, gender, skin color, religion, belief, or political stand.

1:2 - Empowerment

The community and public will be empowered by means of health education and personal health awareness so that the health care right will reach them and they will receive qualified health care.

1:3 – Health Promotion

Implementation of a primary health care program will be given top priority. The health care programs will be upgraded according to needs, demand and available resources.

1:4 Medical Education

Medical education will be planned and implemented at various levels so that the people will benefit from high standard health care services.

1:5 – Disease Control and Prevention

An immunization program to prevent children under five years old from getting childhood diseases (measles, mumps, German measles, chicken-pox, whooping cough and diphtheria), tetanus, polio, and tuberculosis will be implemented. Immunization against hepatitis B will also be considered for inclusion. Control and prevention of malaria, tuberculosis, HIV, hepatitis and other infectious diseases will be implemented.

1:6 – School Health

A school health program, including, but not limited to, supplementary nutrition, personal hygiene, environmental sanitation, and immunizations, for children and youth of school age, will be implemented in schools in coordination with Kawthoolei Department of Education and Culture.

1:7 – Family Health

Both the wife and husband will be involved in family planning. Counseling and supplies for family planning will be provided according to the constitution of the state government. Only health providers licensed in family health care are authorized to prescribe family planning.

1:8 – Health for the Elderly and Disabled

A supplementary health care program for the elderly and disabled, and facilities such as nursing homes and long term care institutions, will be provided as necessary.

1:9 – Mental Health

A mental health care program will be provided so that people with mental disorders will have the same health care benefit as have people with physical health problems.

1:10 – Drug Administration

The department will issue directives requiring that medicines be of full potency and safe to use, and that medical equipment be up to standard. It will also issue from time to time the list of controlled drugs that only health care providers licensed to do so are authorized to prescribe.

1:11 - Traditional Medicine

A traditional medicine program and education will be supported, encouraged, and controlled.

1:12 – Medical Ethics

Medical ethics in accordance with international codes of medical ethics will be promulgated for health care providers and health care institutions.

1:13 – Private Health Institutions

A directive will be prepared for religious institutions, independent organizations, and foreign aid and development agencies that wish to build private hospitals or care facilities or to implement health programs, in accordance with the health and welfare policy.

1:14 – Funding

Funding will be sought continuously to broaden the scope of health care programs and for upgrading of health care standards.

1:15 – Laws and By-laws

Laws and by-laws for health care will be promulgated from time to time as deemed necessary.

2 – Welfare Policy

2:1 – Welfare Programs for the Elderly, Disabled and Vulnerable

Programs for the welfare of the elderly, disabled and vulnerable will be promulgated according to needs.

2:2 – Pregnant Women, Infants and Children

Special programs for pregnant women, infants and children on nutrition, health awareness, healthy pregnancy and proper raising of children will be promulgated.

2:3 – Internally Displaced Persons

Programs for internally displaced persons will include fund raising, providing shelters and food, proper health care, sanitation, and international awareness of human right violations.

3- Relief Policy

3:1 – Emergency Relief

When a population is suffering and displaced because of natural disasters, war atrocities, or mega economic and developmental atrocities, or for any other causes, there will be programs for them to receive emergency relief.

3:2 – Voluntary Repatriation, Resettlement, Reintegration

- (a) Regardless whether citizens have been displaced to a second country or within the country, when there is plan for returning them to their homes there must be security with integrity. Their return must be voluntary, and there must be no discrimination so that all have equal rights in reestablishing the cities and villages.
- (b) A clear and detailed work plan must be formulated so that resettlement will occur with minimum difficulty and with full assurance of safety.

4 - Development Policy

4:1 – Community Rehabilitation Program

The community rehabilitation program will consist of, but not be limited to, structure of the community, communication and transportation, livelihood needs, water supply and sanitation.

4:2 – Development Work Program

Development plans will be based on four policies, namely,

1. The development program will belong to the community
2. The development program will be accepted and implemented by the residents of the community.
3. The program will be sustainable for future generations and will not damage the cultural heritage, and
4. Rights for women will be established to encourage women to participate in the community development program for uplifting the standard of living of the community both by work and by decision-making.

5 – Partnership Policy

With the objective of eliminating poverty, injustice and inequality, the Department of Health and Welfare opens its door to partnership with organizations inside the country and from other countries with the aim of achieving its goals quickly. Every organization interested in partnership for the provision of emergency relief, support for the development sector or the health sector, or for humanitarian aid must abide by the rules and regulations set out below.

5:1 - Complementary purpose and added value

Any group or organization that is willing to work together for health, development, welfare and emergency relief needs to share its visions, aims and objectives in order for our work to continue to be strong. Besides, all the work must directly benefit the elderly, the vulnerable, and the neglected. Each organization needs to respect other organizations' activities and values, and to value the different abilities and specialities that they bring so that they can coordinate their activities and collaborate in a positive way.

5:2 - Mutual Respect for values and beliefs

To be able to value and respect differences we need to establish a main field group for each organization that is collaborating in order to enable them share their beliefs and values. Each organization needs to have the will and mindset to work together and to prioritize gender equality and respect for skin color, so that it can realize the human rights of the neglected, weak and poor, who have the right to work for the development of their own community.

5:3 - Transparency and accountability

All the organizations involved in the partnership should be those that assume responsibility for issues such as poverty or populations suffering from conflict. Those organizations need to develop relationships with local organizations, business people and the government. At the same time we need to make sure that organizations work in appropriate sectors without overlap that they function in a way that is complementary to other organizations, and that they take responsibility for avoiding conflict among the people and the communities.

5:4 Commitment and flexibility

Whilst short-term coordination is good and appropriate, the activities that we carry out are related to development, emergency response, and caring and health work, and all need to be long-term. Therefore we must establish a long-term coordination strategy. Each organisation that is willing to cooperate or donate money or that has already provided money needs to be flexible, and to set up long-term coordination for its programs to the extent possible.

**ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
 ကော်သူးလေကျန်းမာရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဌာန
 ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုကယ်ဆယ်ရေး မူဝါဒ
 February 2013**

စကားဦး။ (Preamble)

ကော်သူးလေကျန်းမာရေးနှင့်ကယ်ဆယ်ရေးဌာနသည် ကေအဲန်ယူကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ လက်အောက်ခံ ဌာနတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဌာနသည် အခြေခံလုပ်ငန်းစဉ် (၂) ရပ်ဖြစ်သော၊ လူထုကျန်းမာရေးနှင့် လူထု ကယ်ဆယ်ရေး (လူမှုဖူလုံရေး) တို့ကိုတာဝန်ယူသည်။ ဤဌာနသည် ကော်သူးလေပြည်နယ်အတွင်းနေထိုင်သော ပြည်သူလူထု၏ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာရေးပြည့်စုံမှုနှင့် လူမှုဘဝဖူလုံမှုကို တာဝန်ယူသည်။ ဤကော်သူးလေကျန်းမာရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးမူလမ်းစဉ်အား ယနေ့နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေအရ ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလမှ ရှိနှင့်ပြီးသောကျန်းမာရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး မူလမ်းစဉ်များအရ ပူးပေါင်းနိုင်ကြသော အချိန်အထိ လုပ်ငန်းများကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်သည်။

အဓိက ရည်မှန်းချက်။ (Main Aim)

လူထုအခြေပြုသော ပဏာမကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းသည် လူတိုင်းအတွက်ကျန်းမာရေး ဖြစ်သည်နှင့် အညီ၊ တချိန်တည်းတွင် လိုအပ်မှုအရ လုပ်နိုင်သော လွယ်ကူသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ဒုတိယအဆင့်နှင့် ကယ်ဆယ်ရေးအတွက် အထူးသဖြင့် မိခင်နှင့်ခလေးသူငယ်၊ သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်မစွမ်းသူများအတွက် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဖော်ဆောင်ရန်တို့မှာ ဤဌာန၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒများ။ (Included Policies)

- မူလမ်းစဉ် ခေါင်းစဉ် (၅) ခု ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-
- ၁။ ကျန်းမာရေး မူလမ်းစဉ် (Health Policy)
  - ၂။ ကယ်ဆယ်ရေး မူလမ်းစဉ် (Welfare Policy)
  - ၃။ ကူညီပေးရေး (Relief Policy)
  - ၄။ ဖွံ့ဖြိုးရေးမူ လမ်းစဉ် (Development Policy)
  - ၅။ ဆက်စပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (Partnership Policy)
- မူလမ်းစဉ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ကျန်းမာရေးမူဝါဒ။ (Health Policy)

၁-၁ ကျန်းမာရေးအခွင့်အရေး။ (Health Care Right)

ကျန်းမာရေးသည် လူသားတိုင်း၏ ရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်သည်။ လူမျိုး ၊ အသက်အရွယ် ၊ ကျား/မ ၊ အသားအရောင် ၊ ဘာသာ ၊ ယုံကြည်မှု ၊ နိုင်ငံရေးခံယူချက် တို့အပေါ် ခွဲခြားမှုမရှိစေရ။

၁-၂ အခွင့်အာဏာ ပေးခြင်း။ (Empowerment)

ဤကျန်းမာရေးအခွင့်အရေးသည် လူထုတွင်းရောက်ရှိစေရန် ကျန်းမာရေးအကျိုးကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်စွာ ခံစား ရရှိစေရန် မိမိတိုင်း၏ ကျန်းမာရေးအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိစေရန် ပညာပေးရမည်။

၁-၃ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှု တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး။

ပဏာမကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းသည် အဓိက ဦးစားပေးလုပ်ငန်းဖြစ်ရမည်။ လိုအပ်မှု၊ တောင်းဆိုမှုနှင့် အခြေအနေပေးအပ်မှုအပေါ် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဆက်လက်တက်လှမ်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သွားရမည်။

၁-၄ ကျန်းမာရေးအတတ်ပညာ။ (Medical Education)

လူထုများ အဆင့်မီသော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ပြည့်စုံစွာ ခံစားရရှိနိုင်ရန်အတွက် ကျန်းမာရေး အတတ်ပညာ သင်တန်းများကို အဆင့်ဆင့် စီစဉ်ဖော်ဆောင်ရမည်။

၁-၅ ရောဂါကာကွယ်ထိမ်းချုပ်ရေး။ (Disease Control and Prevention)

ကလေးသူငယ်များ၊ ကလေးသူငယ်ရောဂါများဖြစ်သော (ဝက်သက်၊ ပါးချိတ်ရောင်၊ ဂျာမန်ဝက်သက်၊ ပဲသီတာ၊ ကြက်ညှာချောင်းဆိုး၊ ဆုံဆို့နာ၊ မေးခိုင်၊ ပိုလီယို) တို့မှ ကင်းဝေးစေရန် ၅ နှစ်နှင့် ၅ နှစ်အောက် ကလေးများ အတွက် ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ် ပြုလုပ်ပေးရမည်။ အသံရောင်အသားဝါဘီရောဂါအတွက်လည်း စဉ်းစားထည့်သွင်း ကာကွယ်ပေးရမည်။ ရောဂါထိမ်းချုပ်ရေးအစီအစဉ်တွင် ကူးစက်ရောဂါများဖြစ်သော ငှက်ဖျား၊ အဆုတ်နာ၊ အိတ်ချ်အိုင်ဗီ၊ အသံရောင်အသားဝါဘီနှင့် အခြားရောဂါများအတွက်လည်း ချမှတ်စီစဉ်ဆောင်ရွက် ပေးမည်။

၁-၆ ကျောင်းကျန်းမာရေး။ (School Health)

ကလေးသူငယ်များနှင့် ကျောင်းနေအသက်အရွယ်လူငယ်များအတွက် အာဟာရဖြည့်စွက်ပေးခြင်း၊ တကိုယ်ရေ ကျန်းမာရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်း အစီအစဉ်များပါဝင်သော ကျောင်းကျန်းမာရေး စီမံချက်များကို ကော်သူးလေ ပညာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဌာနနှင့် လက်တွဲပြီး ကျောင်းများတွင် ချမှတ် စီစဉ်သွားမည်။

၁-၇ မိသားစုကျန်းမာရေး။ (Family Health)

မိသားစုစီမံကိန်းတွင် လင်ယောက်ျားနှင့် ဇနီးသည် နှစ်ဘက်စလုံးမှ သဘောတူပါဝင်ရမည်။ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေး ခြင်းနှင့် ဆေးဝါးပစ္စည်းထောက်ပံ့ပေးခြင်းများသည် အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ဖြစ်ရမည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် (လိုင်စင်) ရရှိထားသော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းလုပ်သားများသာ မိသားစုစီမံကိန်း ပြုလုပ်ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၁-၈ သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်မစွမ်း ကျန်းမာရေး။ (Elderly and Disabled Person Health)

သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်မစွမ်းများ သင့်လျော်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတိုးမြှင့်ရရှိရေး အတွက် ကျန်းမာရေးအစီအစဉ်နှင့် အဆောက်အဦများ [ဥပမာ- သက်ကြီးရွယ်အိုဂေဟာ (Nursing Home) နာတာရှည် ဂေဟာများ (long term care)] ထားရှိမည်။

၁-၉ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး။ (Mental Health)

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာများသာမက ကျန်းမာရေးပြုစောင့်ရှောက်မှုခံစားရရှိသကဲ့သို့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး ချို့တဲ့သူများ ပြုစောင့်ရှောက်မှုတသားတည်းရရှိနိုင်ရန် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သူများအတွက် သီးသန့် အစီအစဉ် ပြုလုပ်ပေးမည်။

၁-၁၀ ဆေးဝါးထိမ်းသိမ်းကွပ်ကဲမှု။ (Drug Administration)

အသုံးပြုသောဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းများသည် စွမ်းရည်ပြည့်ဝခြင်း၊ အဆင့်မီခြင်းနှင့် အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအတွက် ဌာနမှ ထိန်းချုပ် လမ်းညွှန်ရေးဆောင်ပေးရမည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် (လိုင်စင်) ရရှိထားသော ကျန်းမာရေးစီစဉ်ခွင့်ရှိသော လုပ်သားများ ညွှန်ကြားခြင်းဖြင့်သာ လူနာများကို ပေးနိုင်သော ထိန်းချုပ် ထားသော ဆေးဝါးများ စရင်းကို သတ်မှတ်ထုတ်ပြန်ထားမည်။

၁-၁၁ တိုင်းရေးဆေး။ (Traditional Medicine)

တိုင်းရေးဆေးအတတ်ပညာနှင့် လုပ်ငန်းများကို အားပေး၊ တိုးချဲ့မြှင့်တင်သွားပြီး ထိန်းသိမ်းသွားမည်။

၁-၁၂ ကျန်းမာရေးဥပဒေ။ (Medical Ethics)

နိုင်ငံတကာ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာကျင့်ဝတ် (International Medical ethic) နှင့်ကိုက်ညီသော ကျန်းမာရေး အုပ်ချုပ် လမ်းညွှန်မှုကို ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း (Health Providers) များနှင့် ကျန်းမာရေး အဖွဲ့အစည်းများ လိုက်နာရန် ချမှတ်မည်။

၁-၁၃ ပုဂ္ဂလိက ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်း။ (Private Health institutions)

ဘာသာရေးအသင်း အဖွဲ့များ၊ လွတ်လပ်သောအသင်းအဖွဲ့များနှင့်၊ ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံဆေးခန်းများ (သို့) စောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များ (သို့) ကျန်းမာရေး အစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်လိုသည့် နိုင်ငံခြား အကူအညီပေးအဖွဲ့များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး အသင်းအဖွဲ့များ၏ လုပ်ငန်းများသည် ကျန်းမာရေးကယ်ဆယ်ရေးမူဝါဒနှင့် ကိုက်ညီရန် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲမည်။

၁-၁၄ ငွေကြေးပံ့ပိုးမှု။ (Funding)

ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ကြီးထွားကျယ်ပြန့်လာရေးနှင့် အဆင့်အတန်းမြင့်မားလာရေး အတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ဆက်လက်ပံ့ပိုးရှာဖွေသွားမည်။

၁-၁၅ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း။ (Laws and By-Laws)

ကျန်းမာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော စည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း များကို လိုအပ်သလို ချမှတ်သွားမည်။

၂။ ကယ်ဆယ်ရေး မူဝါဒ။ (Welfare Policy)

၂-၁ သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်မစွမ်းများ မူလမ်းစဉ်။ (Seniors and Disabled Persons Policy)

သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်မစွမ်းများနှင့် အားနည်းသောသူများအတွက် အစီအစဉ်များ လိုအပ်သလို ပြဋ္ဌာန်း အစီအစဉ် ချမှတ်သွားမည်။

၂-၂ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ မွေးကင်းစနှင့် ခလေးများ။ (Seniors and Disabled Persons Policy)

ကိုယ်ဝန်ဆောင်၊ မွေးကင်းစနှင့် ခလေးများအတွက် အာဟာရရှိရေး၊ ကျန်းမာရေး သဘောတရားခံယူရရှိရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ကိုက်ညီသော ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်းနှင့် ကလေးသူငယ်ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း အထူးအစီအစဉ်များကို ပြဋ္ဌာန်း အစီအစဉ် ချမှတ်သွားမည်။

၂-၃ ပြည်တွင်းဌာနေမဲ့များ။ (Internally Displaced Persons)

စီမံချက်များဖြစ်သော၊ အကူအညီလမ်းရှာခြင်း၊ စားဝတ်နေရေးကူညီပံ့ပိုးခြင်း၊ သင့်လျော်သောကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ကိုက်ညီသော သန့်ရှင်းသည့်နေထိုင်ရာနေရာများဖြစ်ရန် စောင့် ရှောက်စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ထို့အတူ နိုင်ငံတကာမှ ၎င်းတို့၏ အခြေအနေများကိုသိရှိနိုင်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုသတင်းများ ဖြန့်ဝေပေးခြင်းများသည် ပြည်တွင်းဌာနေမဲ့များအတွက် စီစဉ်ပေးရမည်။

၃။ အကူအညီပေးရေး မူဝါဒ။ (Relief Policy)

၃-၁ အရေးပေါ်ကူညီရေးအစီအစဉ်။ (Emergency Relief Program)

သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်နှင့်အကြမ်းဖက်ခံရမှုများကြောင့်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများ၏ အကြမ်းဖက်ခံရမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းအရာ တစ်ခုတရာကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် ထွက်ပြေးပုန်းရှောင်ရသောလူထုဖြစ်ရှိလာလျှင် ၎င်းတို့အတွက် အရေးပေါ်ကူညီစောင့်ရှောက်မှုများ ရရှိရန် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲချမှတ် သွားရမည်။

၃-၂ မိမိသဘောဆန္ဒအရ မိမိနိုင်ငံသို့ပြန်သွားခြင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် မိမိဒေသတွင် ပြန်လည်ရောနှောနေထိုင်ခြင်း အစီအစဉ်။ (Voluntary Repatriation, Resettlement and Reintegration Program)

- (က) ဒုတိယနိုင်ငံရှိဌာနခွဲများဖြစ်စေ၊ ပြည်တွင်းဌာနခွဲများဖြစ်စေ၊ တနေ့နေ့တချိန်ချိန်တွင် မိမိတို့ဌာနသို့ ပြန်ရမည့် အစီအစဉ်များရှိလာလျှင် ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများကိုပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် သိက္ခာရှိသော လုံခြုံရေး၊ မိမိကိုယ်တိုင်မှဆုံးဖြတ်သော၊ တန်းတူရေးအတွက် ခွဲခြားမှုမရှိသော အခွင့်အရေးများ ရှိရမည်။
- (ခ) ပြန်လည်နေရာချထားရေးတွင် ရင်ဆိုင်ရမည့်အခက်အခဲများ အသေးငယ်ဆုံးဖြစ်ရန်နှင့် လုံခြုံရေးအာမခံချက် အပြည့်အဝရရှိရန် ရှင်းလင်းပြီးအသေးစိတ်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ချမှတ်ရမည်။

၄။ ဖွံ့ဖြိုးရေး မူဝါဒ။ (Development Policy)

၄-၁ လူထုပြန်လည်ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်။ (Community Rehabilitation Program)

ကျေးရွာပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် လူထုတို့၏ အနာဂတ်ဘဝအတွက် အစီအစဉ်များဖြစ်သော လူထုအခြေခံအဆောက်အအုံများဖြစ်သော ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်းအတွက် လိုအပ်သောအရာများ၊ ကျေးရွာ ရေနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးများ စီစဉ်ပြုလုပ်သွားရမည်။

၄-၂ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာဥပဒေစည်းကမ်းများ။ (Rules for Development)

ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို အောက်ပါစည်းမျဉ်းဥပဒေ (၄) ချက်အပေါ်အခြေခံ၍ လုပ်ဆောင်သွားရမည်။ ၎င်းတို့မှာ

- (၁) ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို ဒေသခံကျေးရွာလူထုမှ ပိုင်ဆိုင်ရမည်။
- (၂) ဒေသခံကျေးရွာလူထုမှ လက်ခံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်ဖြစ်ရမည်။
- (၃) အနာဂတ်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို မဖျက်ဆီးသော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်ဖြစ်ရမည်။
- (၄) ကရင်လူထုအတွင်း ဘဝမြင့်မားလာရေးအတွက် အမျိုးသမီးများအတွက် အခွင့်အရေး ဖန်တီး ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် အမြင်သဘောထားတင်ပြခြင်းဖြစ်စေ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများတွင်ဖြစ်စေ၊ အရည်အချင်းရှိလာရန် ရဲရင့်ခြင်းရှိလာရန် အခွင့်အရေး ဖန်တီး ပေးရမည်။

၅။ မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဝါဒ။ (Partnership Policy)

မိမိတို့၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဌာနသည် ဆင်းရဲခြင်း၊ မတရားခြင်းနှင့် တန်းတူညီမျှမရှိခြင်းတို့ပတ်ပျောက်ရန် မိမိတို့၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ အမြန်ရောက်ရှိရန် ပြည်တွင်းဖြစ်စေ၊ ပြည်ပမှဖြစ်စေ တို့မှလာသော အဖွဲ့အစည်းများ လာရောက် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) အလုပ်လုပ်ရန် လမ်းဖွင့်ထားပါသည်။ အရေးပေါ်ကယ်ဆယ်ရေးကဏ္ဍဖြစ်စေ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး ကဏ္ဍဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးနှင့်ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်စေ တို့ကို လာရောက် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်လိုသော အဖွဲ့အစည်းအားလုံးသည် အောက်ပါရေးဆွဲထားသော မူလမ်းစဉ်တို့အပေါ်မူတည်၍ လုပ်ကိုင်ကြရပါမည်။

၅-၁ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရန် သဘောထား

လူတစ်စုဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုဖြစ်စေ ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်း၊ လူမှုရေး လုပ်ငန်း နှင့် အရေးပေါ် လုပ်ငန်းတို့ကို လာရောက် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်လိုလျှင် လုပ်ငန်းဖြစ်မြောက်အောင်မြင်စေရန်အပြင် ဒုက္ခရောက် နေသူများ၊ ဆိုးကျိုးခံစားရသူများ၊ ပိုင်းပယ်ခြင်းခံရသူများ အကျိုးခံစားမှုတိုက်ရိုက်ရရှိစေရန် တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်း၏ ရည်မှန်း ချက်များကို မျှဝေအသိပေးကြရမည်။ ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်ကြသော အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး တို့သည် အခြားအဖွဲ့အစည်းတို့၏ လုပ်ငန်းတန်ဖိုးများကို လေးစားခြင်း၊ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့တို့၏ လုပ်ငန်းအရည်အသွေးနှင့် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်ရန် အတွက် ယူဆောင်လာသည့် မတူခြားနားသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို တန်ဖိုးထားခြင်း လေးစားခြင်းနှင့် တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့အကြား အမြဲပြုကြ ရမည်။

၅-၂ အပြန်အလှန်တန်ဖိုးထားခြင်းနှင့်လေးစားခြင်း

တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ မတူခြားနားမှုများကို တန်ဖိုးထားခြင်း လေးစားခြင်းပြုနိုင်ရန် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်ကြသော အဖွဲ့ အစည်းများ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုနှင့် လုပ်ငန်းအရည်အသွေးများကို မျှဝေနိုင်ကြရန် ကွင်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့တစ်ခုခုကို ထူထောင် ရမည်။ အဖွဲ့အစည်းများ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့တို့သည် အရေးကြီးသောအကြောင်း အရာများအပေါ် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်လိုကြသောစိတ်ဓါတ်နှင့် ကျားမတန်းတူထားသော၊ မတူညီသောအသားအရောင်များကို လေးစားသော စိတ်ဓါတ်၊ ပိုင်းပယ်ခြင်းခံရသော ဆင်းရဲသားများနှင့် ဒုက္ခရောက်သူများ၊ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများရရှိရန်နှင့် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် လူထုဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်စေရမည်။

၅-၃ ပွင့်လင်းထင်သာခြင်းနှင့် တာဝန်ခံခြင်း

ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြသော အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးတို့သည် ဆင်းရဲသားများ (သို့) စစ်ဘေးစစ်ဒဏ် ခံရသောသူများ အတွက်တာဝန်ခံရမည်နှင့် ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ငွေပိုင်ရှင်များ (သူဌေးများ) နှင့်အစိုးရ အာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်ဆံမှုပြုကြရမည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်မှုပြုကြရာတွင် ၎င်းတို့သည် မည်သည့်ကဏ္ဍတို့တွင် မည်ကဲ့သို့ပတ်သက်နေကြသည်နှင့် ၎င်းတို့သည် လူထု (သို့) လူစုတို့အတွက် မည်ကဲ့သို့တာဝန်ယူကြသည်ကို သေချာအောင်လုပ်ကြရပါမည်။ ဤအရာတို့သည် ပဋိပက္ခတို့ကို ရှောင်ကျင်နိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

၅-၄ လုပ်ငန်းတွင် သဘောထားကြီးခြင်း

ရေတိုအတွက် ပိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင်ကြခြင်းသည် သင့်တော်သည်ဟုဆိုနိုင်သော်လည်း လူလူချင်းစာနာသော လုပ်ငန်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုး ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အရေးပေါ် လုပ်ငန်းများ၊ ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) ချမှတ် လုပ်ကိုင်မှ သာလျှင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည်။ ထို့ကြောင့် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ကိုင်ကြသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်စေ၊ ငွေကြေး အထောက်အပံ့ ပေးဝေလိုသောဆန္ဒရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်စေ၊ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးဝေခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်စေ၊ စိတ်ရှည်ရှည်သဘောထားကြီးကြီးဖြင့် အတတ်နိုင်ဆုံး ရေရှည်အတွက် ပူးပေါင်း (ပိုင်းဝန်း) လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ချမှတ်ရပါမည်။